

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження обумовлюється тими об'єктивними процесами, що свідчать про якісні зміни в життєдіяльності сучасної людини. Це стосується, насамперед, зростання ролі туризму в системі суспільного виробництва, посилення залежності соціалізації людини і реалізації нею свого потенціалу від її туристської активності, а також змін в змісті і характері праці під впливом глобалізації соціальних процесів і підвищення мобільності людини, що стимулює розвиток туристичної індустрії. Туристська діяльність людини та її результат обумовлюють вирішення таких важливих соціальних завдань як повноцінне відтворення людини як біосоціальної істоти в умовах монотонної праці і повсякденності, надання особистості нових емоційних та естетичних вражень і засвоєння нею передових форм соціального досвіду. В зв'язку з цим особливого значення набуває соціально-філософський аналіз феномену туризму як важливого чинника соціального розвитку і форми соціальної активності сучасної особи. Виникнення та поширення тенденцій до зростання значення дозвілєвих форм життєдіяльності людини викликає необхідність соціально-філософського дослідження сутності та людинотворчої спрямованості туризму. Важливого значення дослідження цієї проблеми набуває в Україні, де розвиток туризму виступає одним з пріоритетних напрямків подальшого розвитку українського суспільства, що обумовить успішність входження нашої країни до числа передових країн світу. **Мета і завдання дослідження** полягає в тому, щоб здійснити соціально-філософський аналіз туризму як форми соціальної активності людини. Реалізація цієї мети зумовила постановку таких завдань:дати визначення туризму як соціального явища;проаналізувати специфіку туризму як форми соціальної активності особи;уточнити філософсько-методологічний інструментарій дослідження туризму як соціального явища;виявити критерії типології туризму та характеристики основних його видів; з'ясувати та розкрити зміст основних функцій туризму. **Об'єктом дослідження** є мисленнєві конструкції щодо дослідження туристської активності людини і туризму як галузі суспільного виробництва та соціального явища в сучасній науці. **Предметом дослідження** є соціальні детермінанти оптимізації туристичної діяльності як специфічно людської активності, спрямованої на реалізацію потенціалу сучасної особи та задоволення її туристських потреб. Погоджуючись з трактуванням про біосоціальну природу людини, ми також можемо стверджувати, що види її соціальної активності обумовлені і багато в чому визначені соціальним середовищем та мікросередовищем. Не можна розглядати людину відокремлено, ізольовано, одиночно. В своїх орієнтаціях і прагненнях людина відображає найважливіші інтереси, ідеали суспільства, в якому вона живе. Попередній етап розвитку суспільствознавства акцентував увагу тільки на виробничо-трудою діяльності особи, майже ігноруючи необхідність людини в розвільню-розважальних формах активності.Не заперечуючи впливу трудової активності людини на формування її ціннісних орієнтацій, слід відзначити зростання важливості дозвілля, в тому числі і туризму, на процес саморозвитку особи [1]. Діяльність без самореалізації індивідів неможлива. Предметність та соціальність діяльності, в тому числі і туристської, продуктивно реалізується тільки при наявності самореалізації. Якщо в будь-якому виді соціальної активності відсутня мінімальна напруга, яка створюється людською самореалізацією, діяльність та власне соціальний процес стає неможливим. Туризм – це один із станів внутрішньої духовної культури людини, форма такої діяльності, в якій людина виходить за межі своїх традиційних функцій чи утилітарного використання чогось. Мета туризму як духовного світу людини полягає у підтримці іманентного процесу свого духовно-культурного самоствердження, властивих людині інтересів і правил взаємодії, комунікації тощо. Туризм являє собою «царство рафінованої свободи», - це спосіб становлення особистості, загальнобуттєвий екзистенційний спосіб виявлення сутнісних сил людини. Через туризм людина «пропускає» частину свого життя і реалізує себе як особистість. В туристичній діяльності як синкретичній діяльності людина здійснює зв'язок з дійсним та ірреальним, об'єктивним і суб'єктивним, що і є найбільш адекватним визначенням сутності філософії туризму. Основним полем реалізації туризму виступає духовний світ людини, який у процесі туристичних зустрічей програє у своїй свідомості будь-який утилітарний, подію, зустріч, розмову. Тільки у процесі туристичної діяльності людина може експериментувати сама з собою, з усіма можливими варіантами своєї суб'єктивного поведінки, а також з іншими учасниками зустрічей. Як чуттєво опрацювання певного духовного стану індивіда, туризм стає інструментом вільного вибору індивіда. У процесі туристичної діяльності людина може ніби відсторонити своє минуле, розпочати «точки відліку» свого життя, поєднати минуле з сьогоденням і майбутнім, скоригувати свої дії і вчинки [2]. Розвиток туризму супроводжує процес глобалізації. У різноманітних подорожах, мандрівках, екскурсіях беруть участь сотні мільйонів людей. За прогнозами, в 2020 р. світова спільнота мандрівників нараховуватиме 1,5 млрд осіб. Екзистенційний статус особистості сучасного типу homo viator (людина-мандрівник) доповнюють усталені характеристики людини як соціальної істоти, яка творить (homo faber), яка діє (homo agens), яка розважається (homo ludens). Визначення людини як мандрівника - ключове для розуміння [3]. Відбиття явища туризму у специфічний філософський спосіб зумовлює те, що філософія туризму виступає як своєрідна соціально-філософська феноменологія, її об'єктом є суспільство як «життєвий світ» людини, як джерело її культурного досвіду, що його вона набуває в результаті комунікативної дії зі світом культури, з досвідом Іншого та Інших (інтерсуб'єктивність та міжсуб'єктна комунікація). Основна ідея феноменології - нерозривність і в той же час взаємна незведеність свідомості і людського буття, особистості і предметного світу, соціуму і духовної культури своєрідно трансформуються у філософії туризму. Велике значення у феноменології надається проблемі значення, смислу, інтерпретації. Всі ці проблеми конкретно розв'язуються в туристській практиці, яка дозволяє людині досягнути навколишню дійсність і розшифрувати смислові засади культури [4]. «Туристська революція» XX століття - подія настільки творча і важлива для людства, що це дає підстави порівняти її із індустріальною революцією XVII століття. Визначаючи винятково важливе значення туризму в його економічній функції, наголосимо на тому, що водночас «туризм став визначальним чинником соціальної і культурної інтеграції» (Ф. Франкжаллі) [5].

Висновки. Проблема вивчення туризму носить міждисциплінарний та багатоаспектний характер. Туризм можна визначити як процес здійснення туристської активності та організації туристичної діяльності, що спрямований на задоволення рекреаційних, пізнавальних, економічних та духовних потреб особи шляхом переміщення суб'єктів в соціальному просторі. Туристська активність розуміється як подорожі по країні або виїзд за кордон соціальних суб'єктів з метою безпосереднього задоволення своїх пізнавальних, духовних, інтелектуальних, релігійних, оздоровчих, ділових, спортивних, фізичних потреб.

Список використаних джерел

1. Розвиток туризму як соціального і культурного явища в умовах глобалізації та крос-культурної комунікації URL://https://tourlib.net/statti_ukr/voronkova.htm
2. Все про туризм. Туристична бібліотека URL://<https://infotour.in.ua/voronkova.htm>
3. Філософія туризму URL://https://pidru4niki.com/1707011152099/filosofiya/filosofiya_turizmu
4. Філософські основи сучасного туризму URL://<https://works.doklad.ru/view/K6CDEI9FWvE.html>
5. Філософія туризму URL://<https://lottour.com.ua/ru/blogs/blog/filosofiya-turizmu/>